

LL + AP
Nov 24
XV - 529/a

CZECHOSLOVAKIA

CULTURE (0800)
Music (0806)

MORALE AND GENERAL MOOD (2000)
Public Opinion (2005)

EXILE (1200)
Politicians (1203)
Refugees and Emigrants (1204)

CZECH PHILHARMONIC ORCHESTRA ON CONCERT TOUR IN GREAT
BRITAIN AND WEST GERMANY

SOURCE FRANKFURT: RFE News Bureau.

DATE OF OBSERVATION: Recent period.

ENGLISH SYNOPSIS: Three members of the Czech Philharmonic Orchestra supply details about concerts given by the orchestra in Great Britain and West Germany.

The problem of a qualified orchestra conductor is not yet solved, source claims. Raphael KUBELIK, now living in LONDON as a refugee, has been invited by Czechoslovak authorities to return. "Until the same rights as now offered to me will not be granted all people in Czechoslovakia, I shall refuse to accept the good job of a philharmonic orchestra conductor," KUBELIK told the orchestra members whom he visited in Great Britain. All orchestra members approved KUBELIK's standpoint, although they are dissatisfied with their present conductor, Karel ANCERL, who is a good Communist but a poor conductor.

Like most Czechoslovaks, most of the orchestra members are anti-Communists, but they pretend to have little interest in politics. They do not want to demask themselves as "class enemies" prematurely.

The Philharmonic Orchestra toured other captive countries in recent years. The musicians found that the economic situation in Rumania, Hungary and Poland is much worse than in Czechoslovakia and they noticed that it is the desperation of hungry and badly clothed people which leads to riots in these countries.

(over)

Sources also point out that the orchestra members often show more interest for Western goods than for music while touring in the West.

The Czech Philharmonic Orchestra will tour Soviet Russia and the US next year.

EVALUATION COMMENT: That part of this report dealing with political opinions of the orchestra members should be treated with CAUTION. A much better analysis of this subject was given recently in STOCKHOLM Item No. 10437/56, which pointed out that the musicians are less active politically than other groups, that they are aware of their privileges and do not want to risk their loss, giving to understand that these privileges and "security" are more attractive to them than life in exile.

This report also omits to state that the Czech Philharmonic Orchestra like other artistic groups is used as an efficient political propaganda instrument by the regime. To see this point it is only necessary to read the article on the tour of this orchestra, entitled "The Ways of Friendship" published in "Prace" of November 8 1956 and pointing to the numbers of new friends "gained for us... especially by our music" abroad. Great Britain and Western Germany are particularly singled out in this respect.

It is not necessary to deal with the part on CS exile, which in any detail is evidently open to criticism. The statement that the orchestra member "is not a servant," that he lives for his music and that the exiled woman under reference serves foreign interests more than he, is in this connection a mere rehash of the Communist propaganda line.

Material on all persons mentioned by name is available in this office. Views on Karel ANČERL differ. Regarding Vaclav TALICH it should be added that after a long illness he was released from hospital for home treatment on September 19 1956 ("Lidova Demokracie" of September 21 1956.)

Further material on the recent tour of the Czech Philharmonic Orchestra is available in our files. After its performance in MUNICH on October 26, "Suddeutsche Zeitung" of October 29 published a rather negative criticism. Regarding the FRANKFURT concert "Frankfurter Allgemeine" of November 1 1956 mentioned a "Stormy applause of a largely Czech speaking public". According to "Prace" of November 8 1956, a six-week tour of the US will take place at the beginning of 1958 only.

Some parts of this report dealing with members of the orchestra and their behavior are of interest. The members' interest in Western goods such as nylon, cars or chewing gum (a coveted black market article in Czechoslovakia) is entirely credible.

Concert in FRANKFURT on October 28 1956.

Koncert ve FRANKFURTU dne 28.X.1956.

Na den našeho státního svátku osvobození hrála Česká filharmonie ve FRANKFURTU/M. Koncert pořádán v kinu Filmpalast o 11. hodině dopolední.

Bylo obsazeno jen asi 70 procent což lze vysvětliti jednak volbami ve FRANKFURTU, jednak neobvyklou dopolední dobou.

Na programu, který byl ke koncertu vydán, nebylo ani zmínky o vzniku, vývoji a osudech tohoto orchestru. Zato tam byl obraz dirigenta ANČERLA s jeho životopisem. Nezasvěcenec měl po přečtení tohoto životopisu dojem, že se jedná o zcela vynikající uměleckou osobnost.

Potlesk poměrně slabě navštíveného sálu byl bouřlivý a platil mnohem více dirigentovi než orchestru. Publikum bylo sugestivně ovlivněno článkem v programu.

Orchestr zahrál předehru k Prodané; Dvořákovu G-dur symfonii s mimořádně na české posluchače působícím motivem, jímž RFE uvádí svoji relaci "Zvolil jsem svobodu;" dále Mozartovu "Pražskou symfonii" a R. STRAUSSSE "Čtveráctví Enšpíglovo." Diváci si ovacemi vynutili přidavek. Orchestr zahrál tedy ještě jeden z DVOŘÁKOVÝCH Slovanských tanců.

Efekttní STRAUSSOVU skladbu přednesli velmi líbivě. Kritika ve "Frankfurter Neue Presse" přijala s určitými výhradami toliko přednes MOZARTA.

Po koncertě i den předtím jsem měl možnost mluvit se třemi členy České filharmonie v užším uzavřeném kroužku.

Tito členové vzpomínali, že nejbouřlivějších ovací v Západním Německu se jim dostalo v MNICHOVĚ, kde diváci až stoličkami mlátili, a že nejúspěšnějším číslem jejich koncertů bylo "Čtveráctví Enšpíglovo." Nejvíce diváků měli na jednom koncertu ve Velké Británii, kde jich bylo 4000.

Když srovnávají vzhled FRANKFURTU a jiných

/over/

německých měst letos s tím, jaký byl ještě vloni, jsou zcela užaslí velkým tempem výstavby v Západním Německu. Ve Velké Británii tak překvapení nebyli.

Ve Velké Británii i v Západním Německu byli potěšeni, že je vysoce hodnocena nejen jejich interpretace SMETANY a DVOŘÁKA, ale i skladby nečeských komponistů.

Problem of Qualified Orchestra Conductor Not Yet Solved.

Problem kvalifikovaného dirigenta zatím nevyřešen.

Členům České filharmonie nejvíce lichotilo, když britský tisk hodnotil jejich výkon výše než současně letos v Británii hostující bostonské Filharmonie. Vůči velmi lichotivým kritikám v Západním Německu mají však smíšené pocity. Když členům České filharmonie četli v autobuse chválu na orchestr a vzápětí přepjaté přirovnání Karla ANČERLA ke "knižeti tónu," tak se všichni rozesmáli. Když chválí ANČERLA, tak jejich chvála orchestru je bezcenná. Buď tomu málo rozumí, anebo se nechali "koupit" od komunistů, aby dělali ANČERLOVI reklamu vzhledem k tomu, že Rafael KUBELÍK se odmítl vrátit do Československa...

Dirigent - toť problém České filharmonie. Václav TALICH trpí mozkovou sklerosou. Paměť mu vynechává. Pamatuje si jen věci dávno minulé, ale čerstvé události zapomíná. /COR.COM. Jde o t. zv. retrográdní amnesii, která je typickou pro arteriosklerosu mozku./ Naposled dirigoval TALICH vloni na "Pražském jaru."

Vzhledem k nepřátelství Zdeňka NEJEDLÉHO vůči TALICHOVI nemůže tento dostat titul národního umělce. TALICHOVI byla přiřknuta pense toliko ve výši 900 Kčs. Po výtce sovětského experta, že tak velký umělec, jako je TALICH, zůstává nevyužit, rozhodl Václav KOPECKÝ, že TALICH byl jmenován "uměleckým poradcem České filharmonie." Dostává plat Kčs 3000. - měsíčně. Nikdo z České filharmonie se však TALICHA na rady neptá.

S Karlem ANČERLEM, členem KSČ, a jeho dirigentskými schopnostmi není spokojen skoro nikdo. Ani sami komunisté. Všichni by si přáli Rafaela KUBELÍKA. Všichni členové České filharmonie jsou přesvědčeni, že s KUBELÍKEM by byli mnohokrát

výkonnější než jsou nyní.

KUBELÍK se sice v Anglii nemá špatně, ale umělecky je nevyužit. Nemá vlastní symfonický orchestr, diriguje operní orchestr. Ve vlastním oboru se nemůže plně umělecky vyžít. Je ho škoda.

Rafael KUBELÍK během nynějšího zájezdu České filharmonie do Velké Británie zašel mezi své bývalé svěřence a měl s nimi živou diskusi, které se účastnili hlavně komunisté. KUBELÍK řekl, že z Československa dostal lákavou nabídku, aby se vrátil. Slibuje se mu i svoboda volného cestování po světě. On by ovšem byl rád ve vlasti, ale odmítá se tam vrátit dříve, než i ostatní Českoslováci dostanou stejná práva, jaká se nabízí jemu.

KUBELÍK zanechal hluboký dojem na členy České filharmonie. Schvalují jeho odmítavý postoj k návratu, i když je jim líto, že jej zatím nebudou mít...

KUBELÍK^{byl} si též poslechnout koncert svých bývalých svěřenců. Vyslovil se o nich s pochvalou, řekl že hrají lépe než jiní filharmonici. - Když Česká filharmonie hrála národní hymny, jak je v Anglii zvykem, tak na kraji sedící hudebníci si všimli, že KUBELÍK při tónech "Kde domov můj" - pláče...

Opinions of Orchestra Members on Present Political Situation.

Názory členů orchestru na nynější politickou situaci.

Během turné po Německu, a to hlavně v MNICHOVĚ, byli členové České filharmonie navštěvováni některými českými exulanty. Přišel mezi ně na př. Přemysl PITTER, dobře jim známý a dobře u členů České filharmonie zapsaný již z loňského roku, kdy jménem českých exulantů předal filharmonii kytici. A přišla letos mezi ně i Helena KOŽELUHOVÁ. Oba rozdávali mezi členy České filharmonie noviny. Avšak zatím co jeden říkal: "Čtěte jen BOHEMII!" - tu ten druhý zase před BOHEMIÍ varoval. A tato okolnost na členy České filharmonie udělala nepříznivý dojem. Nemohou pochopit, že v exilu panují sváry, a že by jeden něco druhému chtěl zakazovat. Je-li BOHEMIE špatná, proč by neměl se člověk o tom sám přesvědčit.

/over/

Členové České filharmonie doma vidí celý národ v jednotné protikomunistické frontě, a to je těší; a situace v exilu, v němž je mnoho vzájemně se netolerujících skupin, je smutná.

Jakási exulantka rozdávala v MNICHOVĚ u autobusu nějaké letáky. Jednomu z informátorů byl rovněž leták podáván, když si upravoval šaty. Zakroutil hlavou, že leták nechce. A tu zaslechl: "Taky nákej sluha!" V tom momentě si teprve uvědomil, že mu nebyla nabízena reklama, ale politický leták českých exulantů. Urazilo ho to. On žádným sluhou není. Žije své hudbě, a spíše ona exulantka slouží cizím zájmům než on...

Velká většina členů České filharmonie je nekomunistická. Po "únoru" bylo v orchestru 60 členů KSČ. Nyní je jich dvacet, a pouze pět z těchto dvaceti je schopno denunciovat. Většina komunistů to tedy opravdově s komunismem nebere, a je ve straně doposud pouze z přílišné opatrnosti. V posledních letech mezi komunisty v České filharmonii převládala snaha šikovně se ze strany dostat ven. Mrzelo je platit příspěvky a nic z toho nemít...

Téměř celý národ nesouhlasí s komunistickou politikou, ale svůj nesouhlas otevřeně neprojevuje. Žádný skoro, nevěří uvolňování poměrů a možnosti svobodného kritizování poměrů. Lidé si myslí, že jde pouze o komunistickou taktiku, aby za přechodného uvolnění byli demaskováni skrytí nepřátelé.

Členové České filharmonie měli možnost vidět i situaci v jiných satelitech. Liší se tím, že všude je o moc více bídy než v ČSR. A tato bída vede k zoufalství, jež je hlavní hybnou pákou událostí v Polsku i Maďarsku. V Rumunsku se členové České filharmonie zhrozili toho, že službu konající železničář byl bos. I v Maďarsku, kudy letos i vloni projížděli, viděli lidi hůře oblečené než u nás. Mnohá polská rodina, kde i více členů pracuje, nemůže si na zimu dopřát toho "luxusu," aby si koupila uhlí. Jaký div, že v těchto státech nyní před zimou propuká zoufalství?

Poslední dobou se v ČSR povídá, že letos v létě zemřela pí. Hana BENEŠOVÁ.

Czech Philharmonic Orchestra Will Visit the United States Next Year.

Česká filharmonie má v programu navštívit v příštím roce Spojené Státy.

Letos hrála Česká filharmonie v BĚLEHRADĚ, loni byla v Rumunsku. R. 1947 měla zájezd do Polska. Nyní po skončení turné po Britanii a Západním Německu odjíždějí hrát do BERLÍNA a LIPSKA.

Pro příští rok má Česká filharmonie bohatý program. V únoru má hrát v MOSKVĚ, LENINGRADU a KIJEVĚ. V létě snad opět bude v Západním Německu. Potom prý má odjetí na asi tříměsíční turné do Spojených Států.

Program České filharmonie se stává stále bohatším. Poslední dva roky jezdí i na "západ." Předtím, když se řeklo, že pojedou na "západ," tak to znamenalo PLZEŇ. Mimo PLZEŇ jezdili vlastně jen do BRNA a BRATISLAVY. Menší města nemají vhodné sály a ani nemohou unést režii, spojenou s vystoupením tak velkého hudebního tělesa.

Před únorem 1948 členové Česká filharmonie sami mohli rozhodovati, kam pojedou a za jakých hmotných předpokladů jsou ochotni na ten či onen zájezd se vydat. Nyní je jim prostě nadiktováno, kam pojedou a kolik peněz jim přijde na diety.

V západním Německu dostávali členové České filharmonie diety ve výši DM 36. - Je to málo - již vzhledem k tomu, že denně konali namáhavé cesty autobusem a pětkrát do týdne hráli. Za večer měl manager i 3000 marek čistého výdělků,

Manager /COR.COM.: Konzertdirektion J. BERNSTEIN, MANNHEIM/ spolu s ANČERLEM jezdili pohodlněji osobním autem, zatím co hudebníci všechny cesty po Německu museli konat autobusem. Inu šetřilo se na nich. Ani z FRANKFURTU do BERLÍNA nebylo jim dopřáno letadla. Na sportovcích by ČSR tak nešetřila.

Zatím co krátké, tak dvouhodinové cesty autobusem

/over/

členům filharmonie konvenovaly, tak za dlouhých cest se projevovala nespokojenost všech. A při takové příležitosti nejen byla kritisována namáhavost turné, ale docházelo ke kritice a projevům nespokojenosti s poměry, které vládnou. - Nejdelší cesta v autobuse trvala 18 hodin z HAMBURGU do STUTTGARTU. V HAMBURGU hráli 22. října a ve STUTTGARTU 23. října.

Při takových příležitostech byla kritisována špatná organizace zájezdu. Že museli zprvu hrát v NORIMBERKU, kde jeden den po nich hrála londýnská filharmonie, takže to bylo pro publikum moc. Že museli z NORIMBERKU být štrapacirováni do nejsevernějšího koutu Německa a odtud pak zase až do MNICHOVA atd. Vina za tuto špatnou organizaci neleží však na německém managerovi, ale na tom, že teprve v poslední chvíli měl jistotu, že československé úřady pustí Českou filharmonii na Západ. Mnozí členové tohoto hudebního tělesa neměli do poslední chvíle jistotu, zda vůbec pojedou. Jeden violinista teprve na letišti v PRAZE se dověděl, že mu není povoleno odcestovati. Koncertní mistr České filharmonie Karel ŠROUBEK rovněž nesmí na Západ. Někteří členům, kterým loni nedovolili na Západ, dali však letos československé úřady svolení, aby se zájezdu účastnili.

Orchestra Members Show Interest in Western Goods.

Členové orchestru ukazují zájem o západní zboží.

Zájem o nákup různého západního zboží je u těchto hudebníků mnohdy podstatně větší než zájem o hudbu. Dosavadní zkušenosti jim říkají, že prakticky se celní prohlídka u nich nekoná, a že mohou vše bez proclení provézt.

Každý člen filharmonie se snaží se co nejvíce uskromnit, aby za ušetřené peníze z diet nakoupil různé věci. Mnohý si koupil na cestu láhev Coca Cola, aby mohl tento "legendární nápoj" v ČSR ukázat. Rovněž hodně se kupovala žvýkačí guma.

Jeden člen České filharmonie přivezl vloni žvýkačí gumu a dal jí své staré matce, která již špatně chodí. Pokud měla žvýkačku, tak jí velmi ochotně děti z domu se nabízely, že jí budou nosit mléko z mlékárny. Po loňských zkušenostech nakoupil letos dotyčný člen filharmonie celé dvě kila žvýkačí gummy, aby jeho matka měla zásobu....

Jeden člen České filharmonie shání zase nylon na taneční šaty pro dcerku. Jiný účastník zájezdu si vyjednával se svým známým na Západě, zda by mu nemohl opatřiti auto. Zajímá se o Volkswagen. Známý přislíbil, že by mu zánovní Volkswagen mohl poslat do ČSR jako dar. Že by to šlo tak zařídit, aby zdejší úřadům se ohlásila nižší cena než 1000 marek a Československým orgánům nižší cena než 2000 korun, a pak že to půjde...

Mezi členy filharmonie budou prý přiděleny dva či tři poukazy na československá auta. To je ovšem směšně nízké číslo. Zájemců na auta by mezi filharmoniky se našlo spousta.

End